

ד. כתבו תוס' ישנים (ותורא"ש) שמצות פנים (כגון דישון מזבח הפנימי), הואיל והיא עדיפה על מצות חוץ (כגון גזירי עצים), אין איסור לעבור על המצוה האחרת כדי לעשותה תחילה (וכעין זה כתב הר"ד לענין הטבת חמש נרות מערביים, לפי שהם חשובים יותר, אין איסור לעבור על השתים שבמזרח). ואולם יש מהאחרונים שכתבו להוכיח שאין להעביר מצוה קלה כדי לקיים החמורה (ע' בשו"ת הדרב"ו קפו; חכם צבי קו; טורי אבן מגילה ז: וכדי שלא יסתרו לדברי הראשונים שמא יש לחלק אם המצוה כבר בידו שאז אסור להניחה בגלל מצוה אחרת אפילו זו קלה וזו חמורה, ובין אם בא לכתחילה לקיים את המצוה התמורה).

ה. אם כבר עבר על המזבח והוא אצל המנורה – יש אומרים שייטיב תחילה את הנרות. ואין הדבר מוסכם (עתוס' מגילה ז: ובטורי אבן שם וחזון איש זבחים טו,א. ובשפת אמת (כאן) כתב לתלות שאלה זו במחלוקת אביי ורבא).

ו. נחלקו אחרונים האם יש להעביר על המצוה כדי לקיים מצוה אחרת שהיא קודמת מפני תדירותה (ע' רמ"א וט"ז או"ח תרפד, ג, כה,א).

ז. משמע מדברי התוס' שגם כאשר מן הדין יש להניח תפלין של יד קודם תפלין של ראש, אם פוגע בתחילה בשל-ראש נחשב מעביר על המצוה, הגם שעדיין לא הגיע זמנה ואסור לעשותה כעת.

ואולם הרדב"ז (ח"א תקסט) כתב שאין זה מעביר על המצוה ממש אלא כעין מעביר (וע"ע אבני נזר או"ח שעט, ח תקיד, ח).

דף לד

נו. א. האם הקטרת הבזיכים וסידור הלחם קודמים לקרבנות המוספים או המוספים קודמים להם? ב. קטורת של שחר וקטורת של בין הערבים – מתי היו קריבות?

א. נחלקו תנאים האם מוספים קודמים לבזיכים (יאוחר דבר שנאמר בו ביום השבת ביום השבת מדבר שלא נאמר בו אלא ביום אחד. וכן דעת רבי ישמעאל לאביי, פסחים נח), או בזיכים קודמים (גזרה שוה 'חוקה – חוקה' מחביתין, שיוקדמו כמותם. וכן דעת רבי עקיבא שם). ואמר אביי: מסתבר כמי שאומר מוספים קודמים לבזיכים.

א. הרמב"ם (תמידין ו,יא) פסק מוספים קודמים לבזיכים, והבזיכים קרבים לפני נסכי היין של המוספים (ע' בבאר שיתו בנושאי כלים; מקדש דוד סוס"י ט; ברכת מרדכי ח"א כה).

ב. נראה שיום טוב שחל בשבת, קודמים כל מוספי היום לבזיכין (עפ"י שפת אמת סוף סוכה).

ג. כתבו תוס' ישנים ותורא"ש (כו:): אפשר להקריב בזיכים ומוספים מוקדם, מיד לאחר תמיד של שחר, ואולם עיקר זמנם הוא בצהרי היום, בשעה חמשית וששית (כן כתב תורא"ש כאן, ובדבריו מיושבת תמיהת האבני-נזר או"ח כה, ג מפסחים נט).

ובתוס' רי"ד משמע לכאורה שלדעת האומר בזיכים קודמים, רגילים הם להיקרב עם תמיד של שחר. ובטור (או"ח רפו) משמע שאפשר להקריב מוסף בבוקר. ואילו במגן אברהם (רפא) משמע שמוספי שבת מצוה מדאורייתא דוקא בעיצומו של יום ולא בבוקר. ויש שלמדו מדברי רש"י (במנחות ח.) שמוספים אינם קרבים קודם שש, אף לעיכובא (ע' בשו"ת שבט הלוי ח"א נה).

ב. קטורת של שחר היתה קריבה בין זריקת דם התמיד להקרבת אבריו. לאבא שאול – לאחר הטבת כל הגרות, ולחכמים – קודם הטבת שתי גרות, כאמור לעיל.
של בין הערבים היתה קריבה בין אברים למנחת נסכים (כמנחת הבקר וכנסכו תעשה – מה מנחת הבוקר קטורת קודמת לנסכים, אף מנחת הערב קטורת קודמת להן. ולא הוקשה אלא מנחת הערב אבל אברי הערב אינם כאברי הבוקר, אלא קודמים לקטורת).
נתאחרו עד שאין שהות ביום להקטיר קטורת וגם אברי התמיד – יקטירו קטורת ביום ואחר כך האברים שהרי כשר להקריבם בלילה (עפ"י תוס' ישנים).
ובספר אבני נזר (או"ח כג, א) כתב שחיוב גמור להקטיר האברים ביום, ככתוב תעשה... בין הערבים, אלא שאם עבר ולא הקטיר – מקטירים בלילה (וע"ע במאירי מגילה כ: שעיקר מצות הקטרת האימורים ביום).

גז. כיצד היו מחממים ביום הכפורים את מי הטבילה לכהן גדול שהיה זקוק לכך?

שנינו במשנתנו (לא:): אם היה זקן או אסטניס מחמים לו חמין ומערם לתוך הצונן כדי שתפוג צינתם. ובברייתא אמר רבי יהודה: עששיות של ברזל היו מחממים מערב יוהכ"פ ומטילים לתוך הצונן כדי שתפוג צינתם. [רב ביבי העמיד באופן שהעששיות אינם מצטרפות על ידי הכנסתם למים, ואילו אביי התיר אף בשהגיעו לכדי צירוף, כי אף לרבי יהודה שדבר שאינו מתכוין אסור – כאן מותר מפני שצירוף (עששיות. עתוס') דרבנן וכשאינו מתכוין לא גזרו (כן פרש"י). והתוס' מפרשים שלא אסר רבי יהודה דבר שאינו מתכוין בשבת אלא מדרבנן וכאן לא אסרו כי אין שבות במקדש].
א. הלכה כאביי (לקוטי הלכות).
ב. יש מי שכתב שבטבילה ראשונה שהיתה בחול, לא התירו לחמם את המים (פרי חדש, מובא בחדושי רעק"א). וכבר העירו שבתוס' (בסנהדרין יח) מוכח שגם בטבילה ראשונה מותר.

דף לה

גח. א. אלו בגדי לבן היה לובש הכהן הגדול בעבודת היום ובהוצאת כף ומחתה?
ב. האם רשאי הכהן לעבוד בבגדים פרטיים?

א. בגדי לבן של כהן גדול עשויים מפשתן (בד) משובחים. (התוס' כתבו שלמדים מיתור 'בד' שהם משובחים משל שאר ימות השנה). בשחר היה לובש פלוסין של שנים-עשר מנה – לרבי מאיר, ולחכמים – של שמונה-עשר מנה. ובערב, בהוצאת כף ומחתה, היה לובש פחותים מהם (לכך נאמר ארבע פעמים בד בעבודת השחר); הנדויין של שמונה מאות זוז (– שמונה מנים. עתוס') לרבי מאיר, ולחכמים שנים-עשר מנה. ואם גרע מאלו ולהוסיף על אלו – הרשות בידו, ונוטל מן ההקדש שלשים מנה (לחכמים. ולרבי מאיר: עשרים) בסך הכל.

[אם רצה להוסיף משלו – מוסיף. ורבי ישמעאל בן פאבי שעשתה לו אמו כתונת של מאה מנה].

א. גם כשמוסיף משלו על בגדי ערב, צריך שבגדי שחרית יהיו יפים יותר (עפ"י חזון איש קכו, כד. וכן נקט לעיקר בובח תודה).

ב. הרמב"ם לא כתב שבגדי שחר טובים יותר משל ערב רק כתב שהיו לו שתי כותנות שונות, לשחר ולערב (וכבר עמד על דבריו במשנה למלך כלי המקדש ח, ג).